

REDACȚIA
Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
anual 20 cor.
semestral 10 cor.
trimestral 5 cor.
pe săptămână 2 cor.
de Duminecă pe an 4 cor.
România și străinătate pe an
40 franci.

scrierile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTURILE:
de un or. garmond: prima dată 10
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 5 b. de fiecare publicare.
Atât abonamentele, cât și inserțiile
se pot plăti înainte în Arad.
Văsfen pentru orna și comitate
scrierile nefericite nu se pot mai

Presă maghiară și chestiunile românești.

Atâta dezorientare, — ce privește che-
stiunile românești; fie politice, fie culturale
la presa maghiară rar să mai vezi.
o singură excepție: *„Budapesti Hirlap”*.
Presă maghiară nu trăiește de cât
deducții riscate și combinații fantastice.
Cauzele nemijlocite ale acestei dezo-
riente proced din firea specifică a maghia-
re-a nu învăța limbi străine, din exclu-
siunea de rasă care a dat naștere șovinismului
maghiarizator și apoi, firește, din
lipsa firească de a învăța alte limbi.
Presă maghiară care își pot însuși o limbă
perfectă, ori câtă silință și-ar da. Toți
maghiarii vorbesc mai multe limbi,
dar dintre cele vorbite în Ungaria, sau
de origine maghiară, sau rup numai
de la ei.

Presă maghiară, prin urmare, a fost și
este să-și ia informațiile de care are nevoie
de la persoane private, membrii ai naționa-
lor, despre ale căror chestiuni vor să
scrie. Cum-că aceste informații se
obțin într-un chip ce mână apa pe moara
șovinismului, sau apoi în redacții se frământă
în acest sen, e ușor de înțeles.

Vorbind numai de Români, din mila
unor informatori care au făcut școală pe
la mișcările naționale din deceniul din
secolul al XVIII-lea, când maghiarii aveau
de informații compromițătoare pentru
Românilor, ca astfel să-și poată intra
în motiva prigonirile sistematice, — presa
maghiară astăzi nu mai cunoaște mișcări
naționale culturale. Pentru ei ori-ce semn
național românesc constituie *„politică agi-
tativă”*, ce reclamă intervenirea neîngădui-
tă a procurorului.

Pentru ei sfârșitul de biserică, petre-
le de vară, reprezentațiile teatrale, intru-
șii literare, sunt paravane puse înaintea
luminii maghiare, ca să ascundă agi-
tația ce se fac împotriva unității statului
maghiar.

Presă maghiară — silită de concurență
să devină o presă de reclamă — vâ-
de senzații. Gazetarii maghiari nu-și pot
imagina că Românii ar putea să se intru-
șă și cu alt scop, de cât să pună la
conjurare împotriva elementului ma-
ghiar. Și în gândul acesta sunt întăriți de
informații lor, care ar deveni de prisos
dacă presa maghiară s'ar convinge că
chestiunile culturale ale Românilor nu sunt

pretexte pentru mișcări de natură politică,
și contrare statului.

De altă parte însă, stăruința asta me-
schină a informatorilor e întimpinată de
presa maghiară cu vădită și încurajatoare
bunăvoință. Nu intră în cadrele intereselor
rassei maghiare, ca Românii să fie prezen-
tați lumii drept ceea-ce sunt: un element
de ordine și un puternic sprigin al unui
stat constituțional, căci astfel cu nimic nu
și-ar putea motiva măsurile lor de retor-
ziune (citește: maghiarizare) ce le iau im-
potriva noastră.

Acum-a-i anul, când din privilegiul mari-
lor manevre din jurul Lipovei, *„Tribuna”*
într-un articol de fond *„îndrăsnise”* să salute
sosirea moștenitorului de tron în mijlocul
poporului român, presa maghiară umpluse
lumea cu zvonul că Românii tradează pa-
tria, că nu vor să știe de nici un rege al
Ungariei, ci numai de un împărat al Au-
striei.

Am spus că o singură gazetă: *„Bud.
Hirlap”* pare a fi ceva mai bine orientată
în chestiunile românești. Și de fapt, *„Bud.
H-p.”* să și silește să observe în comunica-
tele sale un aler de *obiectivitate* serioasă.
În fond însă *obiectivitatea* asta nu e decât
o conștientă *ignorare* a Românilor. Nici d-lui
J. Benedek, care de altminteri e un bun cu-
noscător al chestiunilor românești și ca atare
redactează rubrica privitoare la Români, nu-i
vine la socoteală să ne prezinte în lumina
adevărului. Adică al politicii celor dela *„B.
H-p.”* și dl *Jancsó* vrea să dea mișcările
românești caracterul unor mișcări neînțelese
ba chiar dezavuate de masele mari ale
poporului.

Celelalte gazete maghiare dibute în
noaptele adâncă. *„Magyar Szó”, „Pesti Hir-
lap”, „Egyetértés”, „P. Napló”* își primesc
informațiile dela un *Zaszló*, colaborator la o
fiziică litografată, *Salusinschi*, ovreiași care
a studiat în Blaj, *Vasiu*, funcționar la oraș,
Diamandi Nicolae, care, știe sfântul cum a
ajuns copist în secția polițienească din mi-
nisterul de interne și se dă de *„șef al sec-
ției naționalităților”*...

Iată și în privința aceasta un larg câmp
ce se ofere activității viitorilor deputați ro-
mâni în parlamentul țării. Străinătatea nu
va mai lua cunoștință de poporul român
pe temeiul celor rostite în parlament din
partea deputaților români, reprezentanții ofi-
ciali ai Românilor.

Fantașio.

Discursul președintelui Iosif Vulcan

la deschiderea adunării generale a Societății
pentru fond de teatru român, în Brad la
15/28 August 1904.

Domnilor și doamnelor!

Temelia artei teatrale este adevărul. A re-
prezentă viața așa pe cum este ea, cu virtuțile
și viciile sale, iată misiunea scenei. Deci noi,
Societatea care are problema să pregătească în-
ființarea instituției teatrale române aici în țară,
stăm în serviciul adevărului. Tot ce facem tot ce
zicem, tot ce propovăduim, are să poarte eticheta
adevărului.

Ferice de noi căroara soartea ne-a dat aceasta
însărcinare, căci a sta în serviciul adevărului
este postul cel mai cinstit. A arăta neamului din
care faci parte, oglinda reală a ființei sale, în
care să-și vadă toate calitățile și slăbiciunile,
este cea mai importantă faptă națională. Aceasta
oglină oferă neamului prilejul să se cunoască
și astfel să știe ce are să dezvolte și ce trebuie
să înlătureze.

Timul cel mai potrivit pentru aceasta ma-
nifestare este la adunările noastre generale, unde
se întrunește o mare parte a elementelor frun-
tașe. Aici ni-se impune să discutăm serios sta-
rea noastră culturală; să examinăm progresul in-
lectual, să relevăm părțile bune, să arătăm scă-
derile; și să căutăm mijloacele de îndreptare.

Să uzăm dar și de aceasta întrunire și să
stăm de vorbă asupra mersului propășirii noas-
tre. Să studiem mișcarea noastră culturală și să
ne spunem părerile sincer, fără încunjur, cum
ni-le inspiră conștiința, căci numai astfel putem
să fim folositori națiunii, nu aprobând totul de
frica popularității, făcând complimente și elogi
nemeritate, ca să încasăm aplauzele ieftine ale
vulgului nepriceput.

Întocmai cum institutele de bani își prezintă
la finea anului bilanțul de profit și de pierdere:
astfel avem să ne fixăm și noi cumpăna progre-
sului și regresului. Cu cât bilanțul este mai
exact, cu atât institutul e mai trainic; cu cât cum-
păna noastră e mai reală, cu atât arată mai fidel
stadiul în care se află cultura românească.

Dacă ne rotim privirea în jur de noi, inima
ni-se umple de bucurie, văzând progresul ce am
atins. Nu-i vorbă, stăm încă prea departe de
ținta dorită, ne aflăm abia la începutul stăruinței
noastre de propășire: — cu toate aceste resul-
tate de până acum trebuie să ne producă în-
credere; căci prin el putem să constatăm pute-
rea de viață a elementului românesc.

Neajutați de nimeni, ba de multe ori vărân-
du-li-se bete în roată, Românii au pus umăr la
umăr și toți într-un gând și c'un suflet, au seos
din sărăcia lor comoare scumpe pentru ridicarea
și afirmarea ființei naționale.

Iubirea de neam este izvorul nostru măn-
tuitor. Să ne dăm mâna ca să nu poată fi pu-
tere din lume, care să ne înlădușe sentimentul
acesta. Să jurăm că mai bine murim toți, decât
să-l stingem din peptul nostru.

Iubirea de neam a făcut în rândurile noas-
tre în cei cinci-zeci de ani din urmă, minuni de
progres.

Sirolin

Cel mai excelent profesor și medic
il recomandă ca remediu cu efect

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea
corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat
cu plăcere și de copii. În farmacie să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvețera).

Priviți biserica și vă închinați avântului ce a luat cultura preoției; cercetați instrucțiunea publică, gimnaziile și școlile — cele mai multe înființate în intervalul acesta — și strângeți cu respect mâna profesorilor și învățătorilor cari își fac datoria; admirați numărul mare al clasei noastre inteligente, răsărite în deceniile din urmă; lăsați inima voastră să palpate de emoțiuni cerești, când vedeți tinerimea noastră venind cu focul sacru al entuziasmului și cu cumpănela oamenilor cari se pregătesc pentru știință; dar mai cu seamă aduceți tot devotamentul vostru, adorarea unui neam întreg, încântătoarei cununii de Românce, cari simt, vorbesc și cetesc românește.

Secolul trecut s'a încheiat pentru noi Români d'acel cu un progres înuimitor. Înaintașii nostri ne-au lăsat o moștenire din care putem să ne asigurăm existența. Asigurarea aceasta însă are să se facă prin o muncă stăruitoare, urmând direcțiunea stabilită de dășii, profesând principiile lor punându-ne în serviciul altruismului, care jertfește totul pentru binele de obște.

Înaintașii nostri au avut drept steag conducător idealismul. Acesta le-a luminat calea eșirii din întuneric, acesta le-a dat curaj și bărbăție să înfrunte toate pedecile, acesta le-a înăurit bucuria triumfului.

Mult mai s'a decât noi, ei nici odată n'au cunoscut frica; mai puțin luminați decât generațiunile actuale, ei au stabilit principiul, cari au să lumineze d'apuri calea științei române; mult mai săraci decât noi, ei au întemeiat instituțiuni de cari cel de astăzi nici a visa n'am putea.

Pentru că el au stat neconținut sub farmecul idealismului, care deschide tot nou orizonturi, vrăjește voiața aripi înălțătoare și însușă în vâni putere la lucru; iar noi ne depărtăm din ce în ce mai mult de acest izvor dător de viață și ne închinăm unor curente năucitoare, cari sleesc energia, sting curajul și ucid ori-ce gândire mai înaltă.

Noul curent suride la naivitatea bătrânilor cari au urnit niște idei gigantice și s'au jertfit pentru ele. Face haz de idealistul pripăsit în secolul acesta, ca o rămășiță a copilăriei unui neam. Enunță că idealismul și-a trăit traiul și-a mâncat mlaialul. Și proclamă un nou principiu conducător, căruia îi zice realism, care însă nu este decât încarnățiunea intereselor personale. Altruismul dispăre din ce în ce mai desevarșit, cel mai mulți își caută numai de treburile lor și ori ce acțiune mai mare pentru ridicarea neamului e decretată imposibilă.

Protopărinții nostri trăiau în dragoste frățască și astfel înaintau. Noi suntem desbinați ca dușmanii cel mai înverșunată. În locul dragostei, s'a cocoțat în capul tuturor întreprinderi-

lor noastre discordia, care omoară în germene ori-ce idee.

Am umblat prin toate centrele noastre, însă nicăieri n'am găsit armonie, clasa noastră inteligentă în tot locul e divizată în partide, cari se combat strajnic.

Se ceartă pe tema confesionalismului, pe ceea a poziției sociale; pe tema naționalismului, pe ceea a averii; pe tema politicii, pe ceea a mișcărilor culturale; pe tema originii familiare, pe ceea a rolului ce le compete: în sfârșit pe toate temele posibile și imposibile. Cearta aceasta produce urmări foarte triste. Ura în multe locuri este atât de înverșunată, că tot ce propune unul este respins de celalalt și astfel nici o lucrare nu se poate înjgheba.

În toate părțile și în mijlocul tuturor cercurilor își scoate capul hydra invidiei, care cu limba ei otrăvește totul. De ț-al inciripat o stăricică, te calumniază; de jertfești ceva pentru binele de obște, te acuză că vrei să fii popular; de te-al ridicat nițel în stima publică, te tărăfălește; de al izbutit să-ți câștigi un codru de pâne, te defaimă; de ești bătrân, te bărfește; de ești tânăr, îți pune stavilă. Ori-ce propui ori-ce faci, ești criticat și învinuit cu interese murdare. Nimica nu e bine, dar nu ți-se spune cum ar trebui să se facă. A dărma tot ce clădesc alții, dar a nu reconstrui nimica, ci a lăsa totul în ruină. Iată opera funestă a invidiei, marea boală românească.

Tablou posomorit acesta, dar adevărat. Este mai bine să-l mărturisim pe față, căutând a-l corege, decât să-l ascundem, căci răul tănuiește tot izbucnește.

Entuziasmul din timpurile renașterii noastre slăbește din ce în ce mai rău. Atunci la adunările noastre culturale se întrunia toată elita clasei noastre inteligente de pretutindeni, de și căi ferate nu prea erau și călătoria se făcea două-trei zile cu trăsura cu mari osteneli și jertfe materiale; astăzi, când comunicațiunea a devenit ușoară și ieftină, ne bucurăm dacă putem să salutăm la aceste întruniri pe cei din partea locului și pe cei din împrejurime. Celalalt, poreclii „fruntași“, cred că-și împlinesc datoria, dacă trimit câte o depeșă de felicitare.

Sunt foarte caracteristice aceste adunări. A une ori în ele se întrunesc atât de puțini, că abia se pot compune obicinuitele comisii. La banchet însă vine lume multă și numărul toaștanților despre misiunea descendenților divului Traian e mai mare decât al acelor cari au participat la adunare. Iar sara la bal, sala e înțesată, căci grosul publicului vine după adunare pentru bal. Raportorii ziarelor scriu despre adunare zece rânduri, despre banchet o sută și despre bal trei sute. Aceasta apreciere este semnificativă pentru me-

sura interesării cu care obșteea noastră întârzie și petrece adunările sale culturale. Înseamnă cea mai mare se dă balului. Din cele petrecute la adunare aflăm, că fiind timpul înaintat, relele intrate nu s'au putut ceti; despre bal coloane de fraze, din cari vedem că au luat o sută douăzeci de părechi din cari două româncuțe au purtat costum național, că s'a și „Romana“, — dar nu ni-se spune că apriori nimeni nu o știa și că covârșitoarea majorității damelor nu conversa românește.

De câte ori vedem atâtea lume cultă românească prinde mirarea că starea noastră culturală înaintează mai repede. Clasa inteligentă nească a devenit atât de mare și puternică, că dacă fie-care ș-ar face datoria, am produce minuni.

Să nu mi-se observe, că pedeca înaintării noastre mai grabnice e sărăcia, căci învingătorii celor aproape o sută de bănci românești, capitaluri de milioane toate din punga noastră, mint eclatant scuza sărăciei. Dacă am fi atât săraci, precum se susține, n'am fi fost în stare să înființăm nici un institut de bani, cu atât puțin să dăm viață unei serii de ele.

Și dacă totuș suntem săraci, apoi sărăcia noastră nu are cauza ei în lipsurile materiale, ci în Fie un popor cât de mic, cât de asuprit, cât de de bunătațile vieții: el nu este sărac, dacă în seau arde focul sacru al entuziasmului, care îl mentează speranța și încrederea în viitorul. Entuziasmul nostru scăzut, noi ne pierdem pe ce merge magnetul conducător, ne abatem de la calea croită de străbunii nostri și rătăcim pe drumuri cari ne duc la prăpăstii. Idealismul stăns, ajungem la rezultatul că pentru scopuri culturale nu ne dă mâna să putem jertfi câștigul, căci suntem săraci, — dar în același timp ne treceam să semnăm cât de multe acțiuni care se înființează. Pentru scopuri generale, noastră rămâne închisă și nu mai sprijinim decât aceea-ce ne aduce folos material personal.

Suntem săraci de imboldul ceresc care îndemne la faptele înalte, suntem săraci de a jertfi pentru binele comun, suntem săraci de spiritul care să ne învețe a fi imparțiali; suntem săraci de dragostea care să ne mângâie frații cu frații, suntem săraci de puterea a vinge invidiile personale, suntem săraci de a da mână de ajutor acelor cari lucrează pentru înaintarea neamului, suntem săraci de cari să ne încălzească sufletul amorțit. Este sărăcia noastră.

În asemenea împrejurări, firește, înaintarea noastră culturală lasă mult de dorit. Am ce-i dreptul, un progres mare, dar acesta în proporție cu puterile noastre. Mult înaintăm, decât cât am putea, căci numai

TRUBADURUL.

De: A. P. Vojen.

Pe țărmul mării de topaz
Un viu și scilpitor atlas,
Se 'mbrododă 'n naframa sărei,
Castelul cu străvechi pilaștri
Colorați verzu albaștri,
Adormiți sub bolta scării.

Blajin, tînguitor, domol
Și tremurat ca glas de sol,
Un cânt de trubadur strabate;
În poala codrului de-aproape
Sub cripta crengel parfumate
Ecoul dulce să-l îngroape.

Pășind întinderile lungi
Pe care abia gândind le-ajungi,
Trecut-a munți și codri 'n cale,
Și iată-l, ca 'n povești răsare
Pe țărm din umbra de carare,
Ear praful l-a 'mbracat în zale.

O clipă cată gânditor;
Pășind al florilor covor
Spre scară 'n urmă se 'ndreaptă...
E 'nchis zăvorului ușei grele.
În geam un pumn de petricele,
Le-aruncă atunci pe rînd, ș'asteaptă.

* * *

Când perdeaua de dantelă
— Alba camerei umbrelă —

S'adună 'n falduri spre perete
De-apare mândra castelană,
Se 'ndoac el ca 'n vînt o pană,
Și-l scaldă fața negre piete.

Văzînd vesmîntu-l zdrănuțit,
Ea cerșitor l-a 'nchipuit,
Și deschizînd fereasta 'n latură,
I-a spus: „Te du la poarta mare,
Ți-se va da ajutorare“...
Ș'a 'nchis a geamului canatură.

Atunci frumosul trubadur
Legend de-al coardelor murmur.
Minunea vocii sale blînde,
A fermecat tăcerea serei
Cu triste spusele cîntărei,
Rostite 'n note suspinîde.

.
.
.
.
.

„Prin lume umblu eu pribeag
„Purtînd în suflet chipul drag
„Ce'n visul unei nopți de vară,
„Mi-a luminat pustiul vieții
„Ca raza dulce-a dimineții,
„Sau ca luceafărul de sară.

„Uitînd castelul strămoșesc
„Fără de preget rătăcesc

„Străin de toți și toate cele,
„Căci unde mîndră ea apare,
„Nu unde soarele răsare
„E răsăritul vieții mele.

„Ca sufletul îndurerat
„Al mortului neîngropat,
„Ca un strigoiu dintr-o poveste.
„Cotînd în lung și-n larg pămîntu.
„Eu cat precum mî-am dat cuvîntu.
„Pe cine-atît de dragă-mi este.

„Dacă-ai avea noi an de vieți,
„Cum aștri sunt etern drumeti,
„Aș fi și eu în veci cîntînd-o;
„De draga mea n'ar fi în lume,
„S'ar duce clipele-mi ca spume
„Și aș muri în vers cîntînd-o.

„Mai stai fermecător truver,
„Frumoase sunt, cât stele 'n cer,
„Toate ascultînd romanța asta
„S'or îndrăgi nebun de tine,
„Dar nime te-o iubi ca mine“...
„Deschisă 'n larg e-acum fereasta“

„Nu ești mireasa mea din vis
„Deci lasă-mă să plec,
„Mi-i scris, să nu iubesc decât
— Pornește. O floare ea-l aruncă
O floare roșie de luncă,
Ca inima-l însîngerată.

neamului își dă concursul la marea operă de îndălbăgirea luminii.

Cu nespuse bucurie și cu legitimă mândrie înmulțirea bărbaților noștri de știință, pro- unora din gimnaziile și alte școli medii ale ere, cu deosebită fericire aplaudăm înființarea onca rodnică a Reuniunilor femeiești și a elor civile de fete, constatăm cu plăcere des- erea a mil de școale dela sate pentru instruc- a poporului: dar inima ni-se strânge de du- și de rușine, când aflăm numărul înspăimân- de mare al analfabeților, când cetim că sunt alime de sate unde un suflet de om nu știe ească și să scrie. Și în durerea noastră escl- Unde sunteți preoți și învățători? Cum veți amă a Totputernicului de marea misiune ce încredințat!

Un interesant fenomen ne oferă literatura ra. Sermana, este atât de mică și săracă, nu o putem numi decât: început de lite-

E mică și săracă, dar să nu ne mirăm de ei înapoiată, căci cine o sprijinește? A- nimeni. Ea se naște și-și târșește zilele ca a părăsită. Ar vrea să-și împlinească misiu- dar nu poate, n'are cu ce să trăiască și moare ame.

Mai de mult, par'că publicul nostru sprijinia aliduros literatura română. Când repozatul începu să scoată la lumină „Teatrul“ seu onica“ lui Șincai, nu era preot de pe vre- în a cărui casă modestă să nu le fi aflat. trece drept raritate acela din clasa nu- „inteligentă“ care cumpără câte o carte ro- ească.

Ceea-ce am zis în general despre literatură, ate aplica în special la presa noastră. La aționi, presa este un ram industrial foarte tui; la noi un mijloc să-ți istovești viața și abeltuești paralele. În ceea-ce mai diferim mea străină, este produsul special al publi- omănesc, care numește „abonant restanțier“.

În starea aceasta tristă, ce ne ofere indo- dasei noastre inteligente, ne licărește ca nă salvatoare deșteptarea poporului. Dacă azența“ nu cumpără cărți românești și nu ește ziaristica, avem nespuse mângăere și e să vedem cu câtă bucurie poporul nostru de carte își dă bănișorii pentru produc- preseii populare, cum se răspândesc prin toate române — cu conducători harnici — bro- și organele de publicitate menite pentru

Ceea-ce mai trebuie să accentuăm în favo- poporului nostru, este, afirmarea sa pe tere- atral. Câtă vreme clasa noastră mai ridi- numai ici-colo dă câte o reprezentanție tea- poporul în toate părțile urcă scena și sur- lumea cu talentul său. Raportul prezintat are an de secretarul societății noastre, a- reprezentările teatrale date de popor se culțese și că ele formează marea majoritate ator reprezentațiilor de diletanți.

Aceasta constatare, în fața decadenței ce ne din partea păturei mai culte, ne indică avem să căutăm țaria noastră în viitor. Po- ne este mantuința. Lui să ne închinăm!

Reîntorcându-ne la literatura noastră și în la literatura beletristică, putem să afir- ca pricina pentru care ea nu poate lua un este lipsa sprijinului femeiesc.

La alte națiuni beletristica are cercul ei de tui în deosebi la femei. La noi cercul a- este cât se poate de îngust. În lipsa de românească, cele mai multe dame ro- nu citesc românește. Și dacă dau oareș- sprijin ideilor noastre culturale, spriginul a- se manifestă numai prin prezentarea lor la le românești.

Femeia română încă nu este la înălțimea al sale culturale. Vorbă îndrăzneată aceasta toasturilor obișnuite pentru preamărirea al române“. Vorbă cutezată, dar întemeiată. Priviți charta neamului românesc și aveți convingeți.

Întrai în saloanele de dincolo de Carpați e va părea că sunteți în Franța. Damele ează și cetesc numai Franțuzește.

Uncoace de Carpați, de-alungul graniței spre aia, cultura damelor noastre din pătura mai este germană. Pretutindenți numai cărți ate germane. Ele vorbesc și românește, dar le intimitate a lor este cea germană.

Odată am avut o discuție foarte interesantă cu o damă din părțile acelea.

— Poștește în biblioteca mea, — mi-a zis dinsa — și al să vezi că critica d-tale e prea severă. Eu am și produsele literare române mai de seamă.

Și dându-i brațul, intrăm în biblioteca ei, un salonaș cochet, în mijlocul căruia se afla un etager cu cărți legate luxos.

Dau o privire repede asupra raftului dina- intea mea.

— Schiller, Heine...

Dar dama mă intrerupe, arătând alte vo- lume:

— Eminescu Coșbuc...

Și se uita la mine cu un aer triumfător.

Eu luai în mână volumele să le frunzăresc. Schiller și mai cu seamă Heine se vedea că a fost mult cetit, căci se cunoșteau urmele mâni- lor pe fie-care pagină Eminescu și Coșbuc era curat curățel, par'că tocmai atunci ar fi eșit de sub teasc.

Arătând aceste volume doamnei, îi zisel:

— Curățenia acestor volume arată devota- mentul înalt ce simțiți pentru literatură română.

Doamna a înroșit și n'a mai zis nici un cu- vânt...

Întocmai cum în părțile marginase, cultura damelor române este germană, ast-fel la cele mai din lăuntrul țerii este ungurească. Nici acolo, nici aici, literatura noastră nu se găsește acasă. Este mic, foarte mic, numărul acelor, pe a căror masă de cetit, găsești o carte sau o revistă românească. Mai cu seamă la foste eleve ale școalelor civile de fete înființate în timpul din urmă.

Când femeia română inteligentă va avea o cultură mai românească, atunci și beletristica noastră va înflori.

•

Ochirea ce am făcut asupra stării noastre culturale să ne pună pe gânduri și să căutăm cu toți mijloacele de îndreptare, ca ast-fel să putem ridica neamul nostru la nivelul dorit.

Elemente cu cari putem să facem urcușul acesta, avem destule. Să deșteptăm curajul de inițiativă, să închiegăm forțele de muncă, să în- suflăm convingerea datoriei, să înarmăm pe toți cu credința victoriei și succesul are să se stră- lucit.

Suntem un neam de oameni nu prea mulți în mijlocul națiunilor mari. Dar numărul mic să nu ne descurajeze, stăruințelor noastre să ne in- spire vecinic curaj profeticele cuvinte ale augus- tel regine-poete Carmen-Sylva: Nu trebuie țer- murî mari, trebuie numai inimă mare!“ Nu tre- buie ca o națiune să fie mare, e destul să aibă numai oameni cu inimă mare, pentru-ca ea să înflorească și să fie fericită.

Oamenii cu inimă mare îți doresc tie, scum- pul meu neam românesc!

•

Cu aceasta dorință deschid adunarea ge- nerală.

Răsboiul ruso-japonez.

Lupta mare dela Liaoyang și victoria Japonezilor.

După pregătiri și opinteli de săptămâni de zile, Japonezii reușiră să silească pe Kuropatkin să primească lupta decisivă, de care acesta par' că se feria și se îngrozea de voia cu ori-ce preț să fugă la Mukden. Ei bine, planul acesta i-s'a zădărnicit, și acum a fost silit să de-a pept de voie de nevoie cu adversarul neluat în seamă de făloșii Ruși. La 31 August deja vestise o tele- gramă din Petersburg pe basa raportului lui Kuropatkin, că Japonezii au luat ofen- siva pe întreaga linie de bătaie concentrân- du-se într-o singură armată tustrele arma- tele japoneze. La 1 Septembrie deja în- treaga împrejurimea Liaangului oferia un groaznic aspect: 600.000 de puști și 1300

de tunuri vomeau foc diabolic, încât se cutremura văzduhul și pământul, ear înăl- țimile din giur semenau cu niște adeverați crateri de vulcani. O depeșă din Londra dela 1 Septembrie vestisă eri, că după o luptă desperată Rușii au fost goniți din două poziții puternice. Centrul rusesc s'a re- tras pas de pas și în fine cuprinși de o spaimă nebună, ce seamănă mai mult cu panica, Rușii au luat-o la fugă desordonată spre Nord. Atacul în contra centrului rusesc l-a îndreptat generalul Kuroki cu o putere ire- sistibilă. Se afirmă că armata lui Kuroki ar fi trecut lângă Vejiku peste riul Taitse, ceea-ce înseamnă, că retragerea Rușilor este tăiată.

În lupta din ziua primă ambii contrari s'au apropiat atât de tare unul de altul încât lupta dela distanță cu plumbii a dege- denerat în o învâlmășeală, în care năvălea om contra om cu baioneta, patul puștii, re- volverul. Și de astădată Japonezii au dovedit, ca sunt atât de voinici, ca să poată da piept în sensul adevărat al cuvântului cu taimoșii alții ruși. La Tokio sunt convingși că ori-ce ar încerca Kuropatkin să între- prindă, înfrângerea lui este sigură.

Ceea-ce am amintit mai sus, au fost evenimentele din 31 August și 1 Septembrie.

Depeșile dela 2 August vestesc acum că Rușii au fost goniți din toate pozițiile lor, și că Liaoiangul a fost cucerit de către Japonezi. Armatele reunite sub comandamentul surem' al mareșalului Oya- ma au atacat cu o energie și rezistență demnă de admirațiunea lumii. Acest atac era îndreptat mai ales contra aripelor ar- matei contrare cari fiind înfrânte, și centrul a cedat. Într'aceea divisia de împresurare a lui Kuroki parte pe ponton, parte prin apă a trecut dincolo de riul Taitse înain- tând apoi în direcția nord vestică de-a lungul liniei ferate Liaoyang-Mukden spre localitatea Iantaî. Când Kuropatkin a prins veste despre aceasta manevră a Japonezi- lor, imediat a dat ordin pentru retra- gere, asupra căreia lipsesc amănunte, dar atâta rămâne sigur, că între trupele cari mascau retragerea lui Kuropatkin, și între trupele de urmărire ale Japonezilor a fost luptă groaznică, până ce în fine Rușii au luat-o la fugă. Cel mai însemnat moment al zilelor din urmă este, că linia ferată din- tre Liaoyang și Mukden este tăiată probabil de către cavaleria divisiiei lui Kuroki. Rușii deci retrăgându-se, vor fi siliți să treacă peste riul Taitse, presupunând că vor avea vreme destulă pentru asta. Astfel strânși Rușii între armata japoneză jur împrejur și între riul Taitse, care în urma ploilor continue a crescut, sunt expuși unei teribile catastrofe. Dacă divisia lui Kuroki, trecută din colo de riul Taitse este destulă pentru a ținea locul pe Ruși, ori pentru a le în- greuna trecerea dincolo de riu, până ce s'apropie grosul armatei japoneze, atunci Kuropatkin este pierdut împreună cu armata lui. În urma acestor stări de lucruri s'a ivit deja idea intervenției. Ideea aceasta a fost sulevată de către Anglia, America și Franția. Statele unite adecă se tem, că Ja- ponia se va întări prea tare în Extremul-Orient, încât va putea paralisa în mod simțitor comerțul european. Se accentuează, că Coreea va trebui să rămână Japonezilor, Mandșuria însă sub nici un preț.

Din străinătate.

Chestia Aromânilor din Macedonia. În Berat se află în fie-care quartal câte o școală elementară și pentru tot orașul o școală secundară cu 6 clase (anul din urmă numai cu 4). În școala secundară se învață greaca veche, greaca modernă, istoria Greciei, geografie, în vederea propagandei grecești și nu a vieții practice. Aromânii și Albanezii cer de mult limba franceză și italiană. Tot odată în tot ținutul e mișcare a elementelor negrecești contra elenizării, ceea-ce va aduce mai întâi ruperea Aromânilor. Aceștia au 250 de case sau familii în Berat și aveau acum trei ani o școală, care s'a închis, când i-s'a tăiat subvenția. Aromânii dela Berat sunt un element foarte progresist și nu vor de loc să se înființeze școala lor. Se așteaptă sosirea inspectorului român, care va deschide școala, în vremea aceasta Aromânii trimiteau copii la școlile grecești, și dacă s'ar fi purtat greci mai bine, ar fi putut a-i împăca.

Incunoștințare.

Prin aceasta se aduce la cunoștința p. t. domnii membri ai reuniunii învățătorilor români gr.-or. din diecesa Caransebeșului și a p. t. public interesat, ca în conțelegere cu comitetul arangiator din Biserica-Albă, primirea membrilor și a oaspeților, care vor participa la adunarea generală a reuniunii ținândă în *Biserica-albă* va fi *Sâmbătă în 28 August (10 Septembrie) la 5 ore 41 min. d. a. când sosește trenul din spre Timișoara.*

Deci dară sunt poștiți toți participanții a călători cu trenul ce ajunge la Biserica-albă la termenul indicat pentru înlesnirea încurtării.

Biletele de legitimare pentru călătoria cu preț redus pe calea ferată, cari vor sosi dela înaltul minister de comunicațiune, se vor pune la dispozițiunea membrilor la presiidenții respectivelor despărțăminte ale reuniunii.

Bocșa-Montana, la 18/41 Aug. 1904.

Ioan Marcu,
not. gen. al Renn.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 3 Septembrie 1904.

— **M. S. Regele României la Gastein.** Din Gastein vin știri că starea sănătății M. S. Regelui este satisfăcătoare.

Zilnic Maiestatea Sa face lungi plimbări și primește numeroase vizite.

În cursul săptămânii viitoare se așteaptă la Gastein sosirea Alteței Sale Regale Principelui Ferdinand și a Prințului Carol.

A. S. R. Principete Carol de Hohenzollern va visita de asemenea pe Augustul Său unchiu la Gastein.

— **Itinerarul turneului de conferințe a d-lui A. P. Vojen.** Am anunțat în numărul nostru de ieri seria de conferințe ce dl. A. P. Vojen va ține în centrele mai însemnate românești dela noi.

Comunicăm acum itinerarul conferințarului:

Sep.	3	st. n.	Arad	despre Carmen Sylva
"	4	"	Lipova	"
"	5	"	Arad	" Probl. Nemuririi
"	6	"	Lugoș	" Carmen Sylva
"	7	"	Caransebeș	"
"	8	"	Lugoș	" Probl. Nemuririi
"	9	"	Caransebeș	"
"	10	"	Timișoara	" Carmen Sylva
"	11	"	Bocșa-Română	"
"	12	"	"	" Probl. Nemuririi
"	13	"	Oravița	" Carmen Sylva
"	14	"	"	" Probl. Nemuririi
"	15	"	Ecica	" Carmen Sylva
"	16	"	Banat-Comloș	"
"	17	"	Sân-Micl.-Mare	"

" 18 " Banat-Comloș " Probl. Nemuririi
" 19 " Sân-Miclăuș " "
" 20 " Nadlac " Carmen Sylva
" 21 " " " Probl. Nemuririi
" 22 " Pectica " Carmen Sylva
Peste tot locul conferința se va ține seara la ora 8 1/2.

N. B. Ziarele române: „Gazeta Transilvaniei“, „Telegraful Român“, „Drapelul“, „Libertatea“, „Poporul Român“ și „Foaia de Duminecă“ sunt rugate a reproduce acest itinerar în mai multe numere a lor.

Restul itinerarului în n-rul viitor.

— **Amănunte la fuga principesei Luisa de Coburg.** „Neue Freie Presse“ din Viena scrie următoarele asupra fugii principesei: Luisa de Coburg a fugit dela băile din Elster noaptea, unde a făcut o cură de două săptămâni, și este probabil că pe automobil a reușit să ajungă în Franția. Ziua precedentă principesa a luat parte la reprezentațiunea teatrală ear din atitudinea ei nu se putea observa că are în gând planul de a fugi. Când dimineața cameriera a voit să intre la ea să o scoale, n'a aflat de cât patul gol neatins. Principesa a dus cu sine numai puține lucruri, între altele și cutia cu giuvaericele. Cu câte-va zile înainte de fugă Luisa a vorbit cu primașul țarului dela băile din Elster ungurește. Se presupune, că atunci au stabilit amănuntele scăpării din captivitate. Principesa a locuit în primul etaj al hotelului. Nainte cu câte-va zile în parter a închiriat o odaie un domn necunoscut. Pare, că Luisa din etaj s'a coborât pe trepte până în parter, și d'acel prin odaia necunoscutul oaspe a eșit la stradă. Fostul locotenent Mattasich zilele din urmă a fost observat în Saxonia, la băile din Elster însă nu s'a arătat.

Din Drezda capitala Saxoniei se anunța următoarele: Principesa Luisa s'a fost dus la băile din Elster pentru a face o cură timp mai îndelungat. Aici în hotelul Svetina a închiriat șapte odăi. Principesa a sosit din Closswig Drezda însoțită de un medic, o damă de curte și trei servitori la 11 August. Afară de aceea a fost supravegheată de un păzitor anume pus, care zi și noapte i-a controlat fiecare pas. De câte-va zile niște domni necunoscuți, probabil încredințați lui Mattasich căutau cu orî ce preț să vorvorbească cu principesa. Se zice că ar fi reușit să-i furizeze o epistolă.

Mercuri noaptea pe la mezul nopții s'a descoperit, că principesa a dispărut. S'a constatat, că o damă a comandat pentru Francensbad o birjă. Birjarul a fost imediat ascultat, care însă n'a putut da nici o deslușire. Principesa dispărută este căutată cu mare zor și aparat polițial pretutindeni, dar fără rezultat. Suita principesei a rămas la Elster. Nu este exchis, că nainte hotelului să fi așteptat un automobil. Luisa de Coburg a dus cu sine și cutia cu giuvaericele, cari însă n'au valoare așa mare. Deodată cu fuga principesei a dispărut și un domn necunoscut, despre care se știe numai atâta, că este din Gratz. Se presupune cu siguranță, că acest individ a stat în legătură intimă cu afacerea fugii principesei și cu Mattasich. Principesa pe automobil a putut ajunge în câte-va minute frontiera Austriei, și de aci în scurt timp frontiera Bavariei. Se crede, că principesa a fugit ori în Svițera, ori în Franția.

Asupra venătoarelor aranjate pentru prinderea principesei captive se comunică din Drezda următoarele amănunte telegrafice:

Până Joi la 9 ore dimineața nici o urmă. Consilierul intim și directorul sanatorului din Klossurg Pierson conduce personal curentarea principesei. Detectivii s'au pus deja pe lucru. S'a constatat, că principesa a dus cu sine giuvaericele în preț de 30.000 marce și bani gata în suma de 4000 marce. La frontiera elvețiană s'a telegrafat, că într-u-cât principesa va fi observată, să fie prinsă, și expedită napoi în Germania. Fugara are un favor de 6 ore, dacă profita de acest interval, de grabă va ajunge în Franția. Se zice că Mattasich are bani mulți. Este interesant, că prințul Filip Coburg, moștenitorul de tron saxon până acum nu a cerut curentarea soției sale.

A fost constatat, că principesa a scăpat din hotel prin odaia unui individ cu numele Weitzer care locuia în parter.

Din Elster vine știrea, că fuga principesei a fost stabilită foarte minuțios și amănunțit, numai direcțiunea nu se știe, în care a apucat. Individul din Gratz, care locuia în hotel și se numește Weitzer, de asemenea a dispărut în aceeași

noapte; el a venit noaptea aceea cu două suri nainte hotelului, luând cu sine pe prapșă. În apropiere i-a așteptat Mattasich cu automobil. Direcțiunea, în care au apucat, nu a putut afla.

Odată s'a întâlnit Mattasich cu principesa Luisa în Drezda, cu care a vorbit. După amers la directorul sanatorului Pierson, căruia a făcut declarația, că nu-și rupe capul cu scăparea principesei. Asta însă nu a crezut-o nimeni, aceea era principesa cu severitate după veghiată și păzită. Și cu toate acestea ea a reușit să scape.

— **Turburări la Riga.** Ieri s'a dus o demonstrație în fața închisoarei, ținea voind să comunice cu deținuții.

Poliția a fost primită cu lovituri de pietri și cu focuri de pușcă.

Lisin, ajutorul directorului poliției, a fost mortal rănit.

— **Seminarul musulman din Dobrogea.** „Ziarul oficial“ din București publică regulamentul de organizare a seminarului musulman din Dobrogea, pentru instrucțiunea personalului religios al giamiilor, precum și a institutorilor și învățătorilor de limba turcă și religiunea mahomedană.

Seminarul cuprinde un curs complet de trei ani, împărțit în 8 clase.

Obiectele de învățământ vor fi: limba turcă și limba arabă; interpretarea coranului; legislația musulmană religioasă (Șariat): scrierea și grafia (lazi-imle). Toate acestea în limba turcă și arabă.

Limba română (vorbirea curentă, scrierea și citirea și compozițiunile uzuale: istoria României, geografia României cu țările locuite de Români și noțiuni de geografie generală a celor două continente; aritmetica și geometria cu noțiuni practice de agromensură; științele fizico-matematice; noțiunile de pedagogie, cu aplicațiunile practice la toate obiectele de învățământ; noțiunile de drept civic; noțiunile de igienă și medicină populară; cultura pomilor și a zarzavaturilor; desenul liniar; caligrafia; cântul. Toate acestea în limba română.

Anul școlar se deschide la 1 Septembrie și se încheie în seara de 15 Iunie. Cursurile încep la 15 Septembrie; iar în intervalul de timp până la 14 Septembrie se fac înscrierile elevilor și examenile de corigență.

Elevii seminarului sunt datorți a-și face echipamentul lor, uniforma școlară, care se compune din:

Giubea sau reverandă de stofă neagră; un singur nasture îngât și gulerul drept, albastru, pe el, de o parte și de alta, o semilună de metal, în mijloc cu literile S. M. (seminarul musulman); scurteică neagră până d'asupra genunchiului; pantaloni negri; saric alb (cialma); ghiață; Coduri (galoși de piele).

În timpul Ramazanului, elevii seminarului vor fi repartizați de către muftiu județean, urma intervenirei directorului pe la geamiile respective, spre a practica îndatoririle religioase a asista pe capii moscheelor la oficierea rugăminilor lor.

Este cu desăvârșire oprit ca practica altor servicii să se îndeplinească de către străini.

— **Noul guvernor finlandez.** De loc de guvernor al Finlandei Obolenski a sosit la singfors, capitala Finlandei, s'a dus mai întâi la biserica ortodoxă, apoi la cea evanghelică unde superintendentul în numele clerului l'au bineventat în limba germană. În vorbire superintendentul a implorat protecția lui Obolenski asupra guvernorului (dar cu ce inimă odată cerând binecuvântarea cerească asupra lui Obolenski, relevând totodată, că chemare religioasă așteaptă pe urmașul lui Bobrikov. După culmea bisericii prelatului evanghelic a fost recepție la palatul imperial. Se credea, că Obolenski va face un discurs de program, dar asta n'a făcut; a spus numai că va avea ocaziune să cunoască pe toți, și după vrednicia lor să-i precizeze. Este însă probabil că peste scurt timp va fi cunoscut și programul lui Obolenski datorită din gura acestuia, apoi de sigur din faptele sale. Noul guvernor locuiește de-ocamdată în casa sa, villa, care se află la o distanță de câțiva kilometri de oraș.

— **Telefoane pe stradă.** Poliția București a instalat pentru experiență un număr de

la colțurile străzilor principale din capitala României.

Aceste telefoane sunt închise cu o cheie pe care o posedă sergentul din posturi și în cazuri de incendiu, foc, spargeri, etc., sergentul de post poate imediat cutia și, instalând la baterie aparatul, îl poartă cu sine, comunică imediat cazul poliției capitalei și circumscripției respective.

Aceste instalațiuni se vor face mai târziu în capitală.

— **Nevasta vândută.** În Terni, oraș italian, societatea pe acțiuni pentru lucrări de oțel are lucrători cu miile, doi lucrători au încheiat o afacere, de sine înțeles fără să aibă nevoie de competențe. Adecă lucrătorul Santo și-a vândut pe soția sa, Terezia acestuia, pentru 1000 lire. Terezia s'a învoit la asta și a trecut împreună cu trei copii la noul „proprietar“, care în schimb a cedat nevasta sa ca adăus prietenului său împreună cu fetița. Interesant este în întreaga afacere impregiurarea, că Santo a extradat soției o zestrea de 1800 lire, și toate hamdraburile i-a adus, va se zică a dat pentru soția sa 2000 lire, care numai frumoasă se poate zice, în plus încă nimic, 2800 lire și mai ceva, ear în anul acesta este bucuros că a câpătat, ce e drept mai puțin frumoasă, dar cu bani. Cum în Italia lui Crispi legile despre viața conjugală (legea lui Crispi de odinioară) este cât se poate de tolerantă, părechie astfel combinate de voie și în înțelegere comună, nu vor fi conștate de către autorități.

— **Logodnă.** D-soara Maria E. Cancasiu din România cu dl Ioan D. Șova din București.

— **Religiunea Japonezilor.** Scriitorul englez Alfred Atwood, în cartea sa „Japan by the Sea“, publică următoarele despre religia japonezilor după profesorul japonez Inazo Chino:

Japonezii n'au o religie în sensul european. Locul unei religii îl ține tradițiunea, numită la Japonezi „Bushido“, ce este un cod al moralei cavaleresti un cod de onoare. El nu e revoluțiune a cerului și nu e creațiune a unui fondator de religie. Originea sa este adânc în viața suverană de ori-ce fapt și în voiața neclintită d'a merge pe drumul cel drept.

În acest cod nu e nici o doctrină filosofică analog cu principiul moral al lui Kant. În locul revelațiunii divine e vocea conștiinței.

Cea dintâia datorie a fie-cărui om e d'a-și păstra viața și a fi stăpân pe sine.

Conștiința e primul criteriu al binelui și răului.

Curajul e cea mai înaltă virtute a suferinței lupta cu greutățile vieții sunt datorii omului.

Probitatea, iubirea de dreptate sunt strâns legate cu bărbăția; generositatea e coroana senzorului adevărat distins.

Bushido nu vede în căsătorie un act moral; valoarea morală o pune în înmulțirea familiei, în descendență.

Pentru un Japonez nimic nu e mai nobil decât îngrijirea de copii.

Nitobe conchide astfel:

Religiunea japoneză e un amestec, o sinteză de mai multe sisteme morale și anume din religia semitică, din sublimul antic elin, din creștinismul roman și din misticismul german.

Bushido ține mai mult de sentiment decât de dogmă.

Un alt profesor, Hozumi, zice că adevărata religie a Japonezilor e cultul străbunilor, care se estinde la genealogia împăratului, la descendența fie-cărei familii, și are enormă influență asupra vieții, asupra moravurilor japoneze; instituțiunile cele mai principale se bazează pe acest cult strămoșesc.

După părerea celui mai mare capitalist japonez, baronul Ahiuusawa, onoarea comercială japonezului cam lasă de dorit, din cauză că sunt anume canoane religioase și morale care să-și reguleze negustorul afacerilor și chiar educațiunea sa.

Unii vor să revină la formele religioase, alții vor să introducă creștinismul, sau

să adopte morala lui Kant, ori chiar și o altă sistemă filosofică.

„Totul e în fașa de premenire, și numai un geniu puternic ar putea impune Japoniei o nouă religie“.

Un colaborator al revistei „Sunday Magazine“ constată, după rapoartele misiunilor experților, că nici un popor nu se apropie atât de ateism, ca japonezii. La ei creștinismul se introduce cu mare greutate.

— **Inspectiile Țărului.** Țărul însoțit de marșul duci Mihail Alexandrovici, a sosit ieri la Newocergastu, unde a trecut în divizie a 4-a divizie de cazaci de Don, care pleacă pe câmpul de război. Trupe noi sosesc în fie-care zi la Mukden.

— **Un nou cimitir de pe timpul Avarilor.** Din Kiskunfélegyháza vestesc ziarele din capitală, că în apropiere urmează cu interes deosebit săpăturile de mare însemnătate pentru științele arheologice. S'a dat adică de urma unui cimitir avar, și în acesta mai mult ca 300 morminte. Zilele trecute s'a ajuns un rezultat surprinzător, descoperindu-se mormântul unor șefi equestri. Ambele morminte sunt de un cuprins extraordinar de bogat. De scheletul calului unui călăreț atârna și acum întreg ornamentul echipagiului. De interes sunt mai ales săgețile și săbiile aflate în mormânt, deoarece acum putem ști ce fel de mijloace de apărare și de război avea poporul rudă al Ungurilor.

— **Irigație cu pompe electrice.** Lucrările de irigație multumită cărora s'a amenajat regiunea steapă din California, Losangelos, sunt într-o cât-va modelul actual al genului. E cu neputință să se combine puterile arteziane și transmitere energiei electrice la distanță mare cu efect mai repede. Un studiu documentat din Electrical Review ne dă, între altele, amănunte despre crearea culturilor de portocale în această regiune.

Apa, sau mai bine zis stratul de apă, se află la o adâncime schimbătoare între 15 și 300 metri; ceea-ce înseamnă că sunt multe păături de apă suprapuse.

Ridicarea se face cu ajutorul pompelor electrice, a căror energie, sub formă de curent cu tensiune înaltă de 33.000 volți, e produsă de roți hidraulice așezate în Sierra-Madre, la 130 km. departe de centrul cultural.

Fiecare puț alimentează câte o suprafață de două-zeci până la trei-zeci hectare cu un motor elevator de o putere schimbătoare între trei-zeci și șase zeci și cinci de cai. În trei ani, s'au instalat șase sute de stațiuni de pompe și irigație și valoare terenului, ca un început numai, s'a și înnoit. În locul deșertului, azi e prosperitate.

— **Telegrama,** farză în trei acte, de „Original“, sub care pseudonim se ascunde un cunoscut și apreciat scriitor român din Arad, a apărut ca retipărire din „Tribuna“.

Se vinde, pentru societăți de diletanți: 5 exemplare, expediate franco la adresa celui ce comandă, 1 coroană.

Prin poșta mai puțin de 5 exemplare nu se trimit (Numărul persoanelor din piesă e 12). Un exemplar, se vinde cu 30 fl. la Administrația „Tribunei“ și librăria P. Simtion, din Arad.

— **Anunț literar.** Gramaticile fiertatului meu soț, aprobate de înaltul guvern și Ven. Consistor din Arad, sunt a se câpăta și pentru mai departe la mine. Profesorii și învățătorii vor primi rabat de 20%.

Cărțile sunt:
Gramatica rom. pentru învățământul secundar partea primă Etimologia. Prețul 2 cor. Gramatica rom. pentru învățământul secundar partea a doua. Sintaxa. Prețul 1 cor. 20 fl. Gramatica elementară partea primă pentru clasa III-a. Prețul 30 fl. Gramatica elementară partea a doua pentru clasa IV-a. Prețul 60. fl. Cu deosebită stimă: Văduva: Aurelia Dr. Petruanu, Arad, str. Lăzar Vilmos Nr. 4.

Recomandăm în bine-voitoarea atențiune a on. public biuroul de zădărire al d-lor Cioban și Nadra măiestrii zădărire diplomați (strada Deák-Ferencz Nr. 34.) care primește tot felul de lucrări aparținătoare branșei dumealor.

Recomandăm spre binevoitoarea atențiune a st. nostri cetitori inserția de mai jos a dlui Pollák Sándor.

— **Recomandăm în deosebită atențiune** a publicului românesc prăvălia și atelierul dlui Hartmann László (Boros Béni-tér nr. 161 em. 14) de porțelan și maiolica. Aci se primesc colorări și pictare de vase de porțelan și maiolica după dorință. Aci se pot câpăta tot felul de vase de prânz, de dejun, de teă etc.

— **Atragem atențiunea binevoitoare** a p. r. public de dame asupra inseratului dlui Hauer Lajos farmacist în ARAD (Pécskai-út).

Se caută un candidat de avocat român cu praxă pentru cancelaria advocațională.

Dr. Vasile Avramescu

M. Radna.

Poate ocupa imediat funcțiunea.

361-5.

Bibliografi.

A apărut:

Calendar pe anul dela Christos 1905. Anul XXVI. Prețul unui exemplar 40 felleri. Arad, editura și tiparul tipografiei dieceșei gr.-or. române. Calendarul are următorul conținut: Cronologia pe anul 1905. Sărbători și alte zile schimbătoare. Posturile. Sărbători școlare. Astronomie.

Partea calendaristică: Cele 12 luni cu rubrica calendarului gregorian între pagini foite destinate pentru diferite însemnări. Genealogia casei domnitoare, genealogia domnitorilor străini și exotici. Șematismul mitropoliei gr.-or. române din Ungaria și Transilvania. Taxele postale și pentru telegrafie. Partea literară. Moise Nicoară (studiu biografic cu portret). Tamaița (legendă) de Maria Cioban. Socialismul (dialog) de I. Groșorean. Eroul dela Königsgrätz de St. O. Iosif. Sentențe asupra virtuții. Căpitanul Romano (V. Alexandru). Un mijloc de înaintare de Nicu Bușcaiu. Casa națională din Arad (ilustrațiune). Patronul țiganului (Th. D. Speranță). Un capitol despre lene și superstiție de G. Coșbuc. Mândro, mândro, vrei nu vrei poezie de Mih. Eminescu. Vulcanul legendă din popor de Maria Cioban. Minerva (Zeita științelor), poezie de Nicu Stejărel. Dați creștere fetițelor voastre. O. T. Baba n'auze, dar potrivește de Elena D. O. Sevastos. Lupul și Titirez, Basn pentru copii de Th. D. Speranță. Poezii populare. Economie. (Despre Lucernă; Creșterea rimătorilor; Albinele) Sfaturi economice. Felurimi. (Țărutul deștept; Un martor bun; om căruia îi plouă aur din cap; O țară fără închisori; Regele și cerșitorul; Împăratul și pielarul). Glume (feștanie țigănească; țiganul și ciobanul, Moțul și pâinea cea albă; țiganul bolnav; țiganul cu inelul; între prieteni, la cărcumă; păcălă și Sasul; un recept; De ce? Asta-i și mai rău). Chicitură și chiuitură. Inserțiuni și reclame.

Manual de limba germană întocmit de Dr. Constantin Lăcea prof. Partea I. și II. Editura Librăriei Ciurcu, Brassó (?) 1904 Prețul 1 cor. 80 b.

Liturghia sfântului ui Ioan Gură-de-aur, pusă pe note muzicale, după melodiile celor opt-glasuri bisericești și armonizată, pentru corurile de 4 voci bărbătești, de Iuliu Birou, nvățător și cantor primar, și dirigentul corului Reuniunii de cântări „Armonia“ din Tievantul Mare, (p. u. Ká-kova). Opul I. Editura autorului. Toate drepturile rezervate. Prețul 5 coroane, plus 30 felleri pentru porto.

Se află de vânzare la autor și la Librăria Petru Simtion în Arad.

În editura Librăriei C. Șfetea București George Coșbuc Crestomație pentru toți Românii Prețul 90 bani.

„Biserica și podul din Borzești“,

de Dr. C. I. Istrati.

precum și o ochire relativă la bisericile zidite de Stefan cel mare. Cartea e înzestrată cu 49 chipuri bine reproduse și se expediază contra Lei 3.50 de către librăria depozitară C. Șfetea din București, franco și recomandat.

ECONOMIE.

Arad, 8 Septembrie

Intrunirea agricolă din Rusciori.

(Urmare și fine).

Seceta în toate ar trebui deci să ne deschidă ochii și se facem cum alții mai prevăzător o fac. Știm cu toții, că unde nimeni nu are putere și cu toate acestea nu ținem să punem umăr la umăr, să ne întovărim spre a putea duce cu toții la bun sfârșit aceia ce singuratici nu suntem în stare se facem.

Insoțirile de credit sâsești sistem Raffeisen, cărora chiar un an de foamete le-a dat naștere, chemate sunt de a ne procura acelea de ce avem mai ales acum mare trebuință, adică bani ieftini dați când avem trebuință și în sumă, de care avem trebuință. Cel ce are bani poate să-și cumpere și nutreț și bucate. Din multe părți se recomandă acelor cari au, a nu cheltui vitele, nu puținul nutreț și grâu, ce Dumnezeu ni l-a dat. Dar apoi din ce să ne acoperim celelalte trebuințe mai ales aceia, cari n'avem nimic din toate acestea? Insoțirile de credit, alcătuite oare cum fără multe parale, ni-le pot procura toate și pe nesimțite. Poporațiunea din cele câte-va comune, în cari Reuniunii noastre agricole dat i-a fost se facă asemenea însoțiri, nădejde avem, că nu stau cu atâta îngrijire în fața anului rău. Insoțirile înșile cu bani împrumutați dela băncile noastre mari pot să se provadă și cu nutreț și cu bucate, pe cari apoi le împart între tovarășii pe așteptare și cu camete neînsemnate. Tot prin acestea însoțiri ne putem procura mașini de sămănat și de trierat, grape de muschi, vite mai alese, semințe de tot soiul etc. etc. Arătând în cele din urmă modul de purcedere la alcătuirea însoțirii, recomandă harnicilor proprietari din localitate a înființa și în Rusciori o asemenea însoțire.

Notarul din loc, dl Nicolae Sasu, mulțumind vorbitorilor pentru sfaturile adevărat părintești, isvorire din inimă cu durere pentru popor, se declară de primul, care intră în șirul membrilor însoțirii ear după d-sa parochul, învățătorul și aproape toți proprietarii înscrisu-s'au la noul așezământ, de ale cărui roade numai poporațiunea din localitate are să beneficieze. Conducerea însoțirii s'a pus în mâinile notarului, ca president al consiliului de supraveghere; ajutați de cassarul Vasile Apolzan, fost învățător, de 2 vice-presidenți și de alți fruntași: membrii în direcțiune și în comitetul de supraveghere.

Intre hotărârile mai de căpetenie ale însoțirii se numără: că direcțiunea poate conține de ocamdată un împrumut de 3000 cor. poate acorda împrumuturi cu maximum de cor. 200 cu 8% interese etc.

După-ce dl Tordășianu ne-a mai vorbit despre însemnătatea casselor de ajutoare a muncitorilor de câmp și a servitorilor, ia cuvântul dl Simu, care mulțumește în numele Reuniunii harnicilor și înțelepților Rusciori pentru primirea sfaturilor date și declară adunarea închisă.

Masa bogată a dlui și d-nei Sasu, nou privilegiu ne-a dat de a ne convinge, că fruntașii comunei în bună înțelegere o duc cu poporațiunea, care ascultare îi dă în lucrurile bune, de care partașă o face.

Frumoasele cântări, executate de mieli școlari și frumoasele buchete de flori, ofe-

rite oaspeților nostri Sibieni de elevi, dovadă ne-au dat, că și învățătorul Alexandru Bârsan la locul său se găsește.

„Frunza“.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

CIOBAN ȘI NADRA

măestru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construiți de planuri, faceri de buget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CIOBAN ȘI NADRA.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrásy-tér 3.

Telefon 386. Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în *ferări penru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrag și Meiding de primul rang. Mașine* (sparhert) *pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiță.*

Arme Ferlach și Piper, puște pentru vânători. Monopol de vânzare a *coaselor de oțel Barabás Béla* și a pompelor de stropit contra peronosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, peneluri și briciuri,

Deposit exclusiv **«AHOI»**.
Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lui strului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuează pentru prețuri ieftine de zi. Nr. 221-50

Valentiny József iun.

croitor.

ARAD, strada Fabian Nr. 12 la colțul stradei Deák Ferencz (Casa Bonts).

Confectionează tot felul de

costumuri, pardesiuri și paletouri

pentru bărbați, pentru prețuri culante din materii indigene și engleze de lână, după croiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă a sosit deja și astfel mă aflu în poziția

plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să răspund celor mai delicate pretensiuni. Cu stimă:

Valentiny József iun.
croitor.

ARAD, Strada Fabian Nr. 12.

BIUROU PENTRU CLĂDIRI

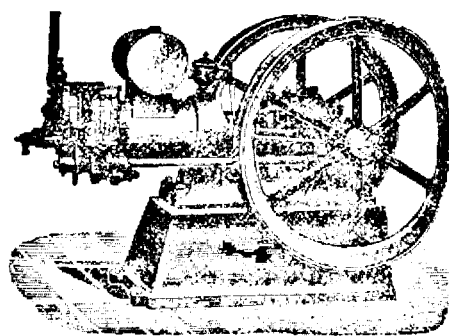
Temesvár-Józsefváros Kossut-utca 34

STAMER VILMOS

măestru zidar și expertizorj ur primește construirea de planuri pentru zidire cordă consiliu în ori-ce fel de afaceri de clădire conduce și supraveghează clădiri; reprezintă bricele cele mai capabile de concurs. Un învățat absolvent de școala industrială este primit ca practicant.

Numărul Telefonului 86

Birou de mecanica și atelier de mașini
Intreprindere de instalații de gaz și apeducte.

BEER ISTVÁN

inginer privat.

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS, Kült.

Tot felul de instalații de iluminat de ori-ce sistem, deposit de reflectoare de instalații de băi și ciosete.

Execuție specialista de reparare de mașini și c-zane.

Planuri și bugete gratuite.

Numărul Telefonului 86.

6799 tkvi. szám 1904.

Arverési hirdetmény kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint tkvi.óság közhírré teszi, hogy Macsinik Ilie lakos végrehajtónak German Pálné sz. G. giu Róza aradi lakos végrehajtást szenvedő 186 kor. fillér tökekövetelés és jár. iránti hajtási ügyben az aradi kir. törvényszék letén lévő Aradvárosában fekvő az aradi sz. tkönyvben az A. I. 1 sor 2450 hrsz. vett pernyáva külváros Mihály utcai 86-a ház udvar és kertre az árverést 827 Kor. ezennel megállapított kikiáltási árban elre és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az évi Deczember hó 2-ik napján délutáni 3 kor az igazságügyi palota földszint 48 irodában megtartandó nyilvános árverés kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 82 koron fillért készpénzben vagy az 1881: LX. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a M. rendelet 7 §-ában kijelölt óvadékképes tékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, az 1881: LX. t. c. 170 §-a értelmében a pénznek a bíróságnál előleges elhelyezése kiállított szabályszerű elismervényt ásztatni.

Kelt Aradon 1904 évi Aug. hó 17 na A kir. tszék. mint telekkönyvi hatóság

362

kir. tszék

Editor-proprietar: George Nichia
Redactor responsabil: Ioan Russu-Sirlantu

Asortiment bogat de tot felul de pardesiuri și de Ulster de cauciuc.

Fondat 1874.

A V I S!

Telefon p oraș și com. 534.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a publicului atât din loc cât și din provincie, că cu începerea sezonului de școală au sosit în magazinul meu nouă costume gata pentru bărbați și băieți deci cel ce voeste să târguiască estin și bine să se adreseze cu încredere deosebită la firma mea recunoscută, deja demult ca solidă, unde se economisează cel puțin 20%. Spriginindu-mă pe vechiul meu renume, de care m'am bucurat până acuma, îmi iau voia a ruga pe onor. public, ca toate cele de lipsă să le procure din magazinul meu de haine gata pentru bărbați și copii.

Cu perfectă stimă:

MOSKOVITZ ZSIGMOND

A R A D, EDIFICIUL TEATRULUI.

Prețuri solide și culante.

Croiă elegant.

353

Comande din provincie se efectuează prompt

Bogat assortiment de haine pentru vânători.

Bucăți singuratic de costumuri p. băieți.

Mai nou!

Hațelocuri de

toamnă

Pardesiuri pentru dame

Cu începerea sezonului de școală.

pentru dame

Pardesiuri pentru fete și copii.

Bluze de modă după croiul cel mai nou și bluze cu mâneci.

Bazarul pentru costume de dame al lui

351

S T E R N M. A.

A R A D,

ANDRÁSSY-tér, vis-à-vis de noua biserică a Minorităților.

Fondat în anul 1875.

Telefon pentru oraș și comitat 238.

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are în deposit:

Biciclete de primul rang

toate și toate părțile constitutive pentru biciclete, gumă și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește biciclete cu roate mobile.

face emallarea de biciclete în foc, nișarea părților constitutive de biciclete, și ori-ce reparațiuni de felul acesta.

Condițiuni de plătire favorabile.

Montează:

telefoane cu încopciare de cerc ori catrală.

Telefoane mici de case, instalări de clopoșele electrice, ori repararea acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotundă sistem Singer ori mașini de cusut pentru odai.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.

*Cea mai mare fabrică de zidiri de mori și mașini
pentru mori în Ungaria de sud alui*

Anton W. Saackl

ARAD, Fa-utca 1 sz.

327

Primește :

nouă arangiamente și reconstrucțiuni de tot felul de mori de vapor și de apă pentru măcinat fin, globuros și mai puțin fin pentru măcinatul de gris, arangiamente de mori pentru stoarcerea de ulei, pentru despoierea orezului de coaje, mori automate etc.

Fabrică :

tot felul de mașini pentru mori, mașini pentru gris și pentru scoaterea simburilor din fructele pentru desert, pentru stoarcerea poamelor, mașine pentru cernerea făinei, cicloane etc.

Furnisează :

Sită plană pat. Seck. Mașine pentru gris și despoierea poamelor de desert, patent Seck.

Scaune pentru cilindre de mori, mașine de ascuțit și curățirea coajei, patent Seck. etc.

Petre de mori franceze sistemul Trapp pentru ori-ce scop de măcinare, și tot felul de articoli pentru mori.

Dispune :

de numeroase și cele mai bune referențe și scrisori de recunoștință asupra zidirilor de mori.

Prețuri moderate !

Lucru solid !

Cea mai bună construcție !

Nou magazin de mobile în Arad

Szabadság-tér 17. szám.

Am onoare a aduce la cunoștința p. o. public, azi am deschis în Arad **un magazin de mobile** sub firma improtocolată a lui

FISCHER J.

care magazin este filiala magazinului de mobile Timișoara, existent deja de 28 ani.

În urma principiului meu, a experiențelor multiple câștigate și a capitalului de circulație știind că mă aflu în poziția plăcută să satisfac tuturor cerințelor on. public pe deplin.

Când îmi iau voia a recomanda noua mea întreprindere prețiosului sprigin al on. public, promit voi năsi să binemerit de încrederea binevoitoare a public prin serviciu prompt, prețuri culante și mândigenă de calitate inexceptionabilă.

312

Cu deosebită stimă :

FISCHER J.
măestru tapesier.

Prețuri fixe !

Telefon p. oraș și comitat Nr. 457.

Fondat la 1845.

Prețuri fixe !

Telefon p. oraș și comitat Nr. 457.

Neumann M.

furnisor de curte ces. și reg.

Magazin de haine pentru bărbați, băieți și fete

ARAD, lângă hotelul „Crucea albă“.

recomandă asortimentul său bogat de haine gata și de calitatea cea mai bună.

Costumuri gata pentru bărbați :

Costum sacco cu ștrafură	coroane	26—30
„ de șeviot cu ștrafură	„	35—50
„ „ vênăt de Zsolna	„	30—44
„ din cele mai nouă stoffe de modă „	„	36—50

Pardesiuri pentru bărbați :

Ccnușă întunecat ori drapp coachmen.	coroane	24—36
Din șeviot fin vênăt ori negru	„	24—50
Din șeviot englez ccnușiu întunecat	„	30—50
Diă stoffă dublă ccnușie întun. și cu ștrafură „	„	34—44

Costumuri pentru băieți :

Costumuri de marine din șeviot vênăt	coroane	14—
„ din cangarn, ccnușiu, vênăt	„	14—
ori drapp	„	14—
Costumuri de școală din șeviot de Zsolna	„	10—
Costum de vênători din loden ccnușiu	„	16—
Costum pentru băieți cu pantaloni scurți	„	16—
„ din stoffă cu ștrafură	„	16—
Costum pentru băieți cu pantaloni lungi	„	22—
Pardesiuri v. întunecat și drapp pentru băieți	„	13—

Comande de haine după măsură se efectuesc prompt.